

22.4.2020

EOAK/2614/2019

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

Ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyys

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 16.4.2019 yhdenvertaisuusvaltuutetulle osoittamassaan kirjoituksessa Tampereen kaupungin ja sen keskusvaalilautakunnan menettelyä eduskuntavaalien 2019 ennakkoäänestyspaikkojen (keskusvirastotalo ja Linnainmaan Citymarket) esteettömyyttä, vaalijärjestelyjä ja vaalisalaisuuden turvaamista koskevassa asiassa. Yhdenvertaisuusvaltuutettu siirsi ennalta sovitusti 23.4.2019 kanteluasian käsiteltäväksi eduskunnan oikeusasiamiehelle.

Kantelijan mukaan Tampereen keskusvirastotalon ennakkoäänestyspaikalle oli mahdotonta selviytyä pyörätuolilla sisälle painavien ovien takia. Kantelija kertoi myös, että Linnainmaan Citymarketin ennakkoäänestyspaikassa äänestyskoppi oli liian pieni, sillä pyörätuoli ei mahtunut kunnolla äänestyskoppiin ja näköesteeksi tarkoitetut verhot jäivät osin auki. Kantelija oli liittänyt kanteluun kaksi valokuvaa äänestyskopista, jossa oli pyörätuolia käyttävä henkilö.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta Tampereen kaupungin konsernijohtaja A antoi lausuntonaan Tampereen kaupungin keskusvaalilautakunnan 5.6.2019 päivätyn selvityksen (liitteenä). Tampereen kiinteistöjohtaja B antoi 23.3.2020 puhelimitse lisäselvitystä keskusvirastotalossa tehdyistä korjauksista.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain 14 §:n 1 momentin mukaan jokaisella Suomen kansalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksessä. Pykälän 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

YK:n vammaissopimuksen 29 artiklassa taataan vammaisille henkilöille yhdenvertaiset oikeudet osallistua poliittiseen ja julkiseen elämään muun muassa varmistamalla, että (kohta 1) äänestysmenettelyt, -järjestelyt ja -aineistot ovat asianmukaisia, saavutettavia sekä helppotajuisia ja -käyttöisiä.

Vaalilain 48 a §:ssä säädetään ennakoäänestystilasta. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakoäänestystä varten asianmukainen ennakoäänestystila ja tarvittava kalusto.

Vaalilain 56 §:ssä säädetään järjestyksestä ennakoäänestyspaikassa. Pykälän 2 momentin mukaan äänestys ennakoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Vaalilain 58 §:n 2 momentin mukaan äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy. (Vastaava vaalipäivän äänestystä koskeva säännös on vaalilain 76 §:n 2 momentissa).

Perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään (PeVM 3/2013 vp) hallituksen esitykseen laiksi vaalilain muuttamisesta seuraavaa.

”Lakiehdotuksen 76 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että vaalipäivän äänestyksessä äänestysmerkintä voidaan tehdä muuallakin kuin äänestyskopissa silloin, jos merkinnän tekemisestä äänestyskopissa aiheutuisi äänestäjälle kohtuutonta häiriötä. Esityksen perustelujen mukaan tämä tarkoittaa sellaisia tilanteita, joissa äänestyspaikka ei ole esteetön esimerkiksi vammaisille tai hyvin heikkokuntoisille äänestäjille. Vaalisalaisuuden keskeisen merkityksen vuoksi perustuslakivaliokunta korostaa ehdotetun menettelyn poikkeuksellisuutta. Vaalipaikalla on aina ensisijaisesti pyrittävä järjestämään äänestyskoppiin pääseminen mahdollisimman esteettömäksi. Muualla kuin äänestyskopissa äänestettäessä tärkeää on järjestää tilanne sellaiseksi, että äänestäjällä ei ole aihetta pelätä vaalisalaisuuden rikkoutumista. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että asiasta päättäminen kuuluu vaalilautakunnalle.”

Oikeusministeriö on vaalilain 10 §:n nojalla antanut vaaliviranomaisille kutakin vaaleja varten vaaliohjeet. Eduskuntavaalien 2019 vaaliohjeissa ”numero 1. kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät ja numero 4. ennakoäänestys kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa” on yksityiskohtaiset ohjeet keskusvaalilautakunnille huolehtia esteettömyydestä ja saavutettavuudesta vaalijärjestelyissä.

Vaaliohjeen nro 4 kohdan 4.5.2 mukaan yleistä ennakoäänestyspaikkaa valittaessa on kiinnitettävä huomiota vammaisten ja erilaisia teknisiä apuvälineitä käyttävien henkilöiden pääsyyn äänestyspaikalle.

Vaaliohjeen nro 1 kohdan 4.3 mukaan keskusvaalilautakunnan tulee huolehtia esteettömyydestä ja saavutettavuudesta vaalijärjestelyissä. Liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten mahdollisuuksiin äänestää oman alueensa äänestyspaikassa tai ennakoäänestyspaikoissa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Äänestystilan tulee sijaita rakennuksessa niin, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne henkilöt, joiden kyky liikua tai toimia on rajoittunut.

Äänestyspaikalla mahdollisesti olevien kynnysten ja portaiden on oltava varustettuja esimerkiksi sellaisella luisalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä pääsee esteettä äänestystilaan.

Vaaliohjeen nro 4 kohdan 4.5.2 mukaan äänestyskoppien, joissa äänestysmerkintä tehdään, hankkimisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista vastaa kunta. Äänestyskoppien tulee olla sellaiset, että vaalisalaisuuden säilyminen turvataan. Pyörätuolia käyttäviä varten tulisi myös olla sellainen äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Ennakoäänestyspaikkaan voidaan myös järjestää pöytä, joka on varustettu sellaisin suojuksin, että äänestäjä voi tehdä äänestysmerkintänsä kenenkään toisen näkemättä.

Vaaliohjeeseen 4 on otettu myös oikeusasiamiehen ratkaisuja esteettömyydestä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi kanteluun antamassaan ratkaisussa (19.11.2013), että kaupungin keskusvaalilautakunta laiminlöi sille lain mukaan kuuluvan velvollisuuden huolehtia asianmukaisen esteettömän äänestystilan järjestämisestä ja vaalisalaisuuden säilymisestä ennakoäänestyspaikalla ja antoi keskusvaalilautakunnalle huomautuksen vastaisen varalle. Vuoden 2012 kunnallisvaalien ennakoäänestyspaikassa pyörätuolia käyttäneet äänestäjät joutuivat äänestämään siten, että heidän syliinsä asetettiin irrallinen kirjoitusalue, jota vaalivirkailija kannatteli. Keskusvaalilautakunta myönsi selvityksessään, ettei ennakoäänestyspaikassa (markettin aulatala) ollut riittävästi väljyyttä asianmukaisen esteettömyyden toteuttamiseksi.

Eduskunnan oikeusasiamies totesi ratkaisussaan (11.12.2015) muun ohella, että 1) jos ennakoäänestyspaikka ei ole esteetön, siitä tiedottamiseen tulisi kiinnittää huomiota ja 2) äänestäjän syliin asetettava irrallinen kirjoitusalue ei turvaa vaalisalaisuuden säilymistä. Se ei täytä vaalisalaisuuteen kuuluvaa keskeistä vaatimusta siitä, että äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa.

3.2 Saatu selvitys

Tampereen kaupungin keskusvaalilautakunnan selvityksen mukaan vuoden 2019 eduskuntavaalien (3.-9.4.2019) sekä europarlamenttivaalien (15.-21.5.2019) yleisiä ennakoäänestyspaikkoja Tampereen kaupungissa oli yhteensä 18 eri paikassa.

Selvityksen mukaan oikeusministeriö on 1.10.2018 kunnanhallituksille osoittamassaan kirjeessä koskien vuonna 2019 toimitettavia vaaleja ohjeistanut yleisten ennakoäänestyspaikkojen määräämisestä. Ohjeessa todetaan, että ennakoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Edelleen ohjeessa todetaan, että yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Oikeusministeriö ohjeistaa myös mahdollisimman pysyvistä ennakoäänestyspaikoista eli ennakoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Oikeusministeriön ohjeen mukaan näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman pakottavaa syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa. Selvityksen mukaan nämä ohjeet on huomioitu Tampereen kaupungin ennakoäänestyspaikkoja määrättäessä.

Tampereen kaupungin ennakoäänestyspaikoilla on äänestyskoppeina käytetty sekä perinteisiä puisia äänestyskoppeja että pyöreitä neljän äänestyskopin yhdistelmiä, joissa on verhot. Kantelussa mainituista ennakoäänestyspaikoista keskusvirastotalolla oli käytössä perinteiset äänestyskopit. Linnainmaan Citymarketissa oli käytössä pyöreä neljän äänestyskopin yhdistelmä, joka oli käytössä myös muissa kauppakeskuksissa.

Esteettömyyden ja vaalisalaisuuden huomioiminen äänestyspaikoilla

Selvityksen mukaan oikeusministeriön ohjeessa kunnanhallituksille todetaan ennakoäänestyspaikkojen esteettömyydestä muun muassa, että liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten ennakoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota ja esimerkiksi järjestettävä heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Myös oikeusministeriön vaaliohjeissa on ollut tarkempaa ohjeistusta esteettömyyden käytännön toteuttamisesta.

Selvityksen mukaan Tampereen keskusvaalilautakunta on tutustunut huolellisesti vaaleja koskevaan lainsäädäntöön sekä oikeusministeriön ohjeistukseen. Tämä koskee myös esteettömyydestä huolehtimista äänestyspaikoilla. Sekä ennakoäänestyspaikkojen sijainnissa että äänestyskoppien sijoittelussa on pyritty mahdollisimman hyvin huomioimaan esteettömyyteen sekä vaalisalaisuuteen liittyvät asiat. Kantelun johdosta on europarlamenttivaalien yhteydessä vielä kiinnitetty asiaan erityistä huomiota ennakoäänestyspaikoilla.

Tampereen keskusvaalilautakunta on myös aikaisemmin tehnyt yhteistyötä Tampereen vammais- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan kanssa äänestyspaikkojen esteettömyyden selvittämisessä.

Kaiken kaikkiaan monet ennakoäänestyspaikat sijaitsevat tavoitteidensa mukaisesti sellaisissa paikoissa, joissa liikkuu paljon ihmisiä muutoinkin. Tilat ovat usein rajalliset ja pääasiassa tarkoitettuja myös muuhun kuin varsinaiseen äänestämiseen, joten vaalijärjestelyiden toteuttaminen on huomattavasti haasteellisempaa kuin esimerkiksi varsinaisen vaalipäivän osalta.

Keskusvirastotalon ennakoäänestyspaikka

Kantelussa on nostettu esiin, että Tampereen keskusvirastotalon ennakoäänestyspaikalle oli mahdotonta selviytyä painavista ovista pyörätuolilla sisään.

Selvityksen mukaan tämä ongelma on tunnistettu. Keskusvirastotalo on kuitenkin ollut vakiintunut ennakoäänestyspaikka jo vuodesta 2004. Keskusvirastotalo sijaitsee keskeisellä paikalla Tampereen keskustassa ja siihen on helppo löytää keskustassa asioidessa. Tästä johtuen ennakoäänestyspaikka on haluttu pitää äänestyspaikkana tiedostaen esteettömyyteen liittyvä haaste. Haaste on pyritty välttämään sillä, että aivan ennakoäänestyspaikan ovien edessä on virastomestareiden toimipiste ja virastomestarit ovat olleet valmiudessa heti auttamaan, mikäli tarve avustamiseen ovien kanssa on havaittu (vastaavaa avun tarvetta on muulloinkin kuin ennakoäänestysaikana). Virastomestarit ovat olleet paikalla koko ennakoäänestyksen ajan kaikkina sen aukioloaikoina. Näin on pyritty siihen, että mahdollinen liikuntarajoitteinen äänestäjä saa välittömästi apua ovien kanssa tullessaan äänestämään. Valitettavasti kantelijan esittämässä tilanteessa ei virastomestarien avustus ole syystä tai toisesta onnistunut suunnitellun mukaisesti.

Selvityksen mukaan keskusvirastotalon etuovien esteettömyyden toteuttaminen on ollut suunnitteilla ja tämän oli tarkoitus toteutua jo heinäkuussa 2018 virastotalon kesäsulun aikana eli kun virastotalo on suljettuna. Remontille tuli kuitenkin este ja nyt esteettömyys on tarkoitus toteuttaa heinäkuussa 2019 virastotalon kesäsulun aikana. Virastotalolle on suunnitteilla myös kattava peruskorjaus tulevana vuosina. Tämänkin johdosta monet remontit virastotalolla ovat jääneet toteuttamatta eli on odoteltu isoa peruskorjausta aloitettavaksi.

Linnainmaan Citymarketin ennakoäänestyspaikka

Kantelussa todetaan, että Linnainmaan Citymarketin ennakoäänestyspaikassa äänestyskoppi oli liian pieni, koska pyörätuoli ei mahtunut kunnolla sisään. Kantelija kyseenalaisti, toteutuuko vaalisalaisuus, jos äänestyskoppiin pitäisi vielä mahtua vammaisen henkilön avustaja.

Selvityksen mukaan Linnainmaan Citymarketin ennakoäänestyspaikassa oli käytössä muodoltaan pyöreä neljän äänestyskopin yhdistelmä, jossa on verhot osana äänestyskoppia. Yksi äänestyskopin paikoista on suunnattu pyörätuoleille eli sen pöytätaaso on matalammalla kuin muiden äänestyskopin paikkojen ja lisäksi verhoissa on pyörätuolin kuva. Tämä äänestyspaikka on ennakoäänestyspisteessä myös huomioitu sijoittelussa niin, että siihen on mahdollisimman helppo ja esteetön saapua esimerkiksi pyörätuolilla. Mahdollisuuksien mukaan äänestyskoppi on pyritty suuntamaan siten, ettei äänestystapahtumaan muodostuisi näköyhteyttä. Neljän äänestyskopin yhdistelmä on nimenomaisesti suunniteltu äänestystä varten huomioiden myös liikuntarajoitteiset äänestäjät. Vaalisalaisuuden säilymistä on äänestyskopeissa lisätty verholla niin, että ne suojaavat takaapäin katseilta, jolloin äänestyskopin takanakin voisi olla vähäistä

kulkua. Perinteisissä puisissa äänestyskopeissa ei ole verhoja laisinkaan. Keskusvaalilautakunnan käsityksen mukaan osittainkin auki jäävä verho tuo riittävän turvan vaalisalaisuuden säilymisestä, vaikka äänestäjän subjektiivinen kokemus vaalisalaisuudesta on voinut olla toinen.

Selvityksessä todetaan vielä, että äänestäjällä olisi ollut mahdollisuus käyttää myös pöydän ääreen sijoitettavaa erillistä irrallista äänestyssermiä, jonka suojassa äänestäjä voi tehdä äänestysmerkinnän. Äänestyssermi on löytynyt jokaiselta ennakkoäänestyspaikalta. Selvityksen mukaan tosin kantelijan esittämässä tilanteessa vaalitoimitsijat eivät keskusvaalilautakunnan käsityksen mukaan ole tätä mahdollisuutta oma-aloitteisesti tuoneet esiin.

Lopuksi

Tampereen kaupungin keskusvaalilautakunta pahoittelee äänestystilanteesta saatua huonoa kokemusta Tampereen Linnainmaan Citymarketilla ennakkoäänestämisestä sekä puutteellisuutta keskusvirastotalon etuvien esteettömyydessä.

Tampereen kaupungin keskusvaalilautakunta toteaa, että keskusvirastotalon ovien esteettömyys on tunnistettu ja haaste on pyritty välttämään sillä, että virastomestarit ovat olleet koko ennakkoäänestyksen ajan valmiudessa auttamaan ovien aukaisemisessa. Ovien esteettömyys pyritään toteuttamaan joka tapauksessa heinäkuun 2019 aikana, ja lisäksi virastotalolle on tulossa mittava peruskorjaus lähivuosina.

Selvityksessä todetaan vielä, että keskusvaalilautakunnan käsityksen mukaan vaalisalaisuus on ollut turvattu kaikissa Tampereen kaupungin ennakkoäänestyspaikossa koko ennakkoäänestyksen ajan.

3.3 Kannanotto

Kantelijan mukaan Tampereen keskusvirastotalon ennakkoäänestyspaikalle oli mahdotonta selviytyä pyörätuolilla sisälle painavien ovien takia. Kantelija jatkoi, että jos ovista selviää, on vasta tuulikaapissa ja edessä toinen yhtä painava ovi. Kantelijan mielestä avustajan kanssa tilanne ei ole juurikaan helpompi, koska ovet ovat raskaita ja pyörätuoli on (avustajan) edessä. Kantelukirjoituksen mukaan lopulta äänestäminen oli päätetty tehdä Linnainmaan Citymarketin ennakkoäänestyspaikassa.

Vaalilain 48 a §:n 1 momentin mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrättyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto.

Oikeusministeriön eduskuntavaaleihin 2019 antaman vaaliohjeen nro 1 kohdan 4.3 mukaan keskusvaalilautakunnan tulee huolehtia esteettömyydestä ja saavutettavuudesta vaalijärjestyksessä. Liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten mahdollisuuksiin äänestää oman alueensa äänestyspaikassa tai ennakkoäänestyspaikoissa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vaaliohjeen mukaan äänestystilan tulee sijaita rakennuksessa niin, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne henkilöt, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut.

Saamassani selvityksessä ei ole kiistetty Tampereen keskusvirastotalon painavista ovista johtuvaa esteettömyysongelmaa. Selvityksen mukaan haaste on pyritty välttämään sillä, että aivan ennakkoäänestyspaikan ovien edessä on virastomestareiden toimipiste ja virastomestarit ovat

olleet valmiudessa heti auttamaan, mikäli tarve avustamiseen ovien kanssa on havaittu.

Saamani tiedon mukaan keskusvirastotalon vanhat raskaat metalliovet on korvattu kevyemmillä ovilla vaalien jälkeen vuonna 2019. Samassa yhteydessä oviin on asennettu sähköinen ovenavausjärjestelmä, joka helpottaa liikuntaesteisen henkilön omatoimista sisäänpääsyä. Suunnitteilla olevan laajan peruskorjauksen yhteydessä esteettömyysvaatimukset tullaan ottamaan huomioon koko kiinteistön osalta.

En ole ryhtynyt tässä yhteydessä tarkemmin tutkimaan keskusvirastotalon sisäänpääsyn esteettömyyttä rakennuslainsäädännön vaatimusten valossa.

Pidän myönteisenä sitä, että Tampereen kaupunki on ryhtynyt toimenpiteisiin keskusvirastotalon sisäänpääsyn esteettömyyden parantamiseksi. Selvityksessään Tampereen kaupungin keskusvaalilautakunta pahoittelee kantelussa mainituista äänestystilanteista saatua huonoa kokemusta. Edellä todetun vuoksi asia ei tältä osin antanut laillisuusvalvonnassani aihetta muihin toimenpiteisiin kuin, että kiinnitän Tampereen kaupungin ja sen keskusvaalilautakunnan huomiota edellä ennakoäänestyspaikkojen esteettömyydestä sanottuun.

Saamani selvityksen ja käytettävissäni olleen valokuva-aineiston perusteella en ole voinut havaita, että Linnainmaan Citymarketin ennakoäänestyspaikassa käytössä ollut ns. esteetön äänestyskoppi olisi vaarantanut vaalisalaisuuden toteutumista tai olisi muutoin ollut tarkoitukseensa sopimaton. Tämän vuoksi kantelukirjoitus ei tältä osin antanut minulle aihetta enempään.

Selvityksen mukaan Linnainmaan Citymarketin ennakoäänestyspaikassa äänestäjällä olisi ollut mahdollisuus käyttää myös pöydän ääreen sijoitettavaa erillistä irrallista äänestyssermiä, jonka suojassa äänestäjä voi tehdä äänestysmerkinnän. Selvityksen mukaan tosin kantelijan esittämässä tilanteessa vaalitoimitsijat eivät keskusvaalilautakunnan käsityksen mukaan ole tätä mahdollisuutta oma-aloitteisesti tuoneet esiin.

Edellä keskusvaalilautakunnan selvityksessä todetun johdosta kiinnitän Tampereen keskusvaalilautakunnan huomiota siihen, että vaalitoimitsijat tulee riittävästi perehdyttää ja kouluttaa tehtäviinsä. Vaalitoimitsijoiden koulutuksissa on syytä korostaa esteettömyyskysymysten sekä muiden vammaisten henkilöiden erityistarpeita koskevien seikkojen huomioon ottamista vaalijärjestelyissä.

Totean vielä lopuksi, että oikeusasiamiehen määräyksestä kanslian virkamiehet ovat vuosien varrella tehneet lukuisia ennalta ilmoittamattomia tarkastuksia eri vaalien ennakoäänestys- ja vaalipaikoilla. Tarkastuksia tehtiin myös eduskuntavaalien 2019 satunnaisesti valituissa ennakoäänestyspaikoissa ja europarlamenttivaalien 2019 vaalipäivän äänestyspaikoissa. Tarkastusten tavoitteena oli selvittää ennakoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä tilojen yleistä järjestystä ja äänestystapahtuman sujuvuutta vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Valitettavan yleisenä tarkastushavaintona on edelleen ollut, että äänestyspaikalle pääsy ei ole ollut esteetön tai äänestyspaikalla ei ole ollut vaalisalaisuuden turvaavia esteettömiä äänestyskoppeja.

Vuoden 2019 äänestyspaikkojen tarkastusten pöytäkirjat EOAK/1670/ 2019 ja EOAK/2657/2019 ja oikeusasiamiehen omien aloitteiden johdosta annetut ratkaisut löytyvät oikeusasiamiehen verkkosivuilta www.oikeusasiamies.fi.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsitykset Tampereen kaupungin ja sen keskusvaalilautakunnan tietoon lähettämällä niille jäljennökset tästä päätöksestäni.

Lähetän tästä päätöksestäni jäljennöksen tiedoksi myös oikeusministeriölle.